

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område

KOM(2010) 748 endelig/2 — 2010/0383 (COD)

(2011/C 218/14)

Hovedordfører: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 15. februar 2011 under henvisning til artikel 67, stk. 4, og artikel 81, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område

KOM(2010) 748 endelig/2 — 2010/0383 (COD).

EØSU's præsidium henviste den 1. februar 2011 det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 471. plenarforsamling den 4.-5. maj 2011, mødet den 5. maj, Bernardo Hernández Bataller til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 162 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU støtter Kommissionens forslag, da udvalget mener, at det kan gøre det muligt at nå målet om at fjerne retlige hindringer, så livet bliver lettere for borgerne og virksomhederne, idet de effektive retsmidler forbedres.

1.2 EØSU anmoder indtrængende Kommissionen om at fortsætte arbejdet med at fjerne juridiske hindringer inden for EU for at skabe et virkeligt europæisk retsområde og til i denne forbindelse at tage højde for alle de synspunkter, som EØSU har fremlagt i sine forskellige udtalelser om dette emne.

2. Indledning

2.1 Forordning (EF) nr. 44/2001 har siden den 1. marts 2002 erstattet Bruxelleskonventionen og generelt set alle de bilaterale instrumenter, der anvendes mellem de forskellige medlemsstater på dette område. Forordningen, der også betegnes »Bruxelles I-forordningen«, er den hidtil vigtigste EU-retsakt på området for civilretligt samarbejde.

2.2 Grundlæggende gør forordning (EF) nr. 44/2001 det muligt i visse tilfælde at sagsøge enhver fysisk eller juridisk person, der er indblandet i en grænseoverskridende retssag og har bopæl i en anden medlemsstat end den, hvor der lægges sag an, idet stedet med den stærkeste tilknytning foretrakkes.

2.2.1 Derudover fastsættes det i forordningens artikel 5, at virksomheder i sager om kontraktforhold, navnlig ved salg af varer, kan sagsøges i den medlemsstat, hvor varerne er blevet leveret eller skulle have været leveret.

2.2.2 Anvendelsesområderne for den nye regel oplystes således i artikel 5 (ansvar i og uden for kontraktforhold, strafbare handlinger, drift af en filial eller agentur osv.).

2.2.3 Der er dedikeret en hel afdeling (den tredje) af forordningen til kompetence i forsikringsager, ifølge hvilken en forsikringstager kan sagsøge forsikringsgiveren ved retten på det sted, hvor forsikringstageren har bopæl, også selvom forsikringsgiveren har bopæl i en anden medlemsstat. Hvis forsikringsgiveren ønsker at sagsøge forsikringstageren, den sikrede eller begunstigede, er denne imidlertid nødt til at gøre dette ved domstolen på det sted, hvor sagsøgte har bopæl.

2.3 Hele forordning (EF) nr. 44/2001 er én lang række af klare beskrivelser af tildeling af kompetencer, hvor der visse steder især lægges vægt på beskyttelsen af visse grupper (kontrakter med forbrugere, individuelle ansættelseskontrakter). De traditionelle kompetenceregler anvendes dog stadig i forbindelse med tvister om fast ejendom, opløsning af juridiske personer eller indførelse i offentlige registre og fuldbyrdelse af retsafgørelser.

2.4 Forordning (EF) nr. 44/2001 afsluttes efter to omfattende afdelinger om fuldbyrdelse af retsafgørelser og anerkendelse af officielt bekræftede dokumenter af andre medlemsstater med en række afsluttende bestemmelser og overgangsbestemmelser. En af de mest fremtrædende af disse handler om forholdet mellem dette nye instrument til retligt samarbejde og andre mere specifikke konventioner, som en medlemsstat har skrevet under på.

2.5 Den 21. april 2009 vedtog Kommissionen en rapport om anvendelsen af forordningen og en grønbog. EØSU har allerede i sin udtalelse om grønbogen ⁽¹⁾ givet udtryk for sin støtte til nogle af Kommissionens forslag til reformer.

3. Forslag til forordning

3.1 Det overordnede mål med revisionen er yderligere at udbygge det europæiske område med retfærdighed ved at fjerne de resterende hindringer for retsafgørelsernes frie bevægelighed i overensstemmelse med princippet om gensidig anerkendelse. Vigtigheden af dette mål er blevet fremhævet af Det Europæiske Råd i dets Stockholmprogram af 2009 ⁽²⁾. Særligt har forslaget til formål at gøre det lettere at føre retssager over landegrænserne og at fremme den frie bevægelighed for retsafgørelser i Den Europæiske Union. Revisionen bør også medvirke til at skabe de nødvendige retlige betingelser for, at EU's økonomi kan blive genoprettet.

3.2 I reformen foreslås følgende:

- ophævelse af den mellemliggende procedure for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser (*«exequatur»*), undtagen for retsafgørelser i sager om ærekrænkelse og i kollektive erstatningssøgsmål, med forskellige retsmidler for under ekstraordinære omstændigheder at forhindre, at en retsafgørelse truffet i en medlemsstat får virkning i en anden medlemsstat;
- forslaget indeholder også en række standardformularer, der skal lette anerkendelsen eller fuldbyrdelsen af de udenlandske retsafgørelser, når *exequatur*proceduren ikke længere er der, samt appeladgang efter den ovenfor beskrevne procedure til at sikre retten til forsvar;
- udvidelse af forordningens kompetenceregler til at omfatte retstvister med tredjelandssagsøgte, herunder til at regulere situationer, hvor det samme spørgsmål behandles ved en ret i EU og uden for EU. Ændringen vil sikre, at kompetencereglerne, der beskytter forbrugere, arbejdstagere og sikrede, også vil gælde, hvis sagsøgte har bopæl eller hjemsted uden for EU;
- forbedring af effektiviteten af værnetingsaftaler, herunder to ændringer:
  - Når parterne har valgt en bestemt ret eller bestemte retter til at afgøre deres tvist, giver forslaget den valgte ret forret til at træffe afgørelse om sin kompetence, uanset om sagen først er indbragt for den.
  - Endvidere indfører forslaget en harmoniseret lovvalgsregel om den materielle gyldighed af værnetingsaftaler, der sikrer en lignende løsning på dette spørgsmål, uanset for hvilken ret sagen indbringes.
- forbedring af forholdet mellem forordningen og voldgift;
- forbedring af adgangen til retlig prøvelse i visse særlige tvister og
- klarlæggelse af, under hvilke betingelser foreløbige retsmidler kan anerkendes rundt om i EU.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Udvalget tager godt imod Kommissionens forslag og støtter vedtagelsen af en omarbejdet version af den nugældende Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I).

4.2 Det fremgår klart af Kommissionens forslag, at det er et initiativ, der er nødvendigt, for at området med frihed, sikkerhed og retfærdighed og det indre marked kan fungere bedre, og som desuden kun kan sættes i værk på overnationalt plan. Forslaget vil også være et værdifuldt juridisk værktøj i en globaliseret verden, da det vil gøre det lettere at foretage internationale handelstransaktioner og afhjælpe konflikter, der opstår i forbindelser med lande uden for EU.

4.2.1 Det bør i denne sammenhæng fremhæves, at alle de foreslåede ændringer af de retlige mekanismer, såvel som klassificeringen af nogle regler og principper, som allerede anvendes i EU på dette område, beror på de erfaringer, som juridiske aktører, der arbejder tværs over grænserne, eksperter og medlemsstaternes kompetente organer offentligt har fremlagt for Kommissionen.

4.2.2 Overordnet set tages der hensyn til nærhedsprincippet, da medlemsstaterne ikke har kompetence til på egen hånd at ændre visse aspekter af den eksisterende Bruxelles I-forordning som *exequatur*proceduren og bestemmelserne om kompetence og koordinering af sager mellem medlemsstaterne eller mellem medlemsstater ved voldgiftssager, og det er derfor berettiget med foranstaltninger på overnationalt niveau. Ligeledes lægges der vægt på princippet om funktionel nærhed, hvilket er en integreret del af princippet om deltagelsesdemokrati, som efter Lissabontraktaten indgår i EU-traktaten. EØSU har allerede på tidligere tidspunkter udtalt sig positivt om mange af de forslag, som Kommissionen nu fremlægger ⁽³⁾.

⁽¹⁾ EUT C 255 af 22.9.2010, s. 48.

⁽²⁾ Vedtaget på Det Europæiske Råds møde den 10.-11.12.2009.

⁽³⁾ EUT C 117 af 26.4.2000, s. 6.

4.3 I forslaget anbefales på en realistisk, velovervejet og fleksibel måde tekniske løsninger på problemer, man har oplevet i de år, hvor Bruxelles I-forordningen har været i kraft. Disse løsninger kan opsummeres som: ophævelse af exequaturproceduren, undtagen ved retsafgørelser i sager om ærekrænkelse og i kollektive erstatningssøgsmål; udvidelse af forordningens kompetenceregler til at omfatte retstvister med tredjelandssagsøgte; mere effektive værnetingsaftaler; forbedring af forholdet mellem forordningen og voldgift; klarlæggelse af, under hvilke betingelser foreløbige og sikrende retsmidler vedtaget af et juridisk organ i en medlemsstat kan anerkendes i andre medlemsstater og, kort sagt, forbedring af adgangen til retlig prøvelse og af funktionsmåden for visse igangværende procedurer ved de nationale domstole.

4.3.1 Der er ingen grund til, at ophævelsen af exequaturproceduren ikke skal gælde for kollektive søgsmål, og artikel 37 er derfor ikke tilfredsstillende. EØSU har allerede ved adskillige lejligheder givet udtryk for, at udvalget støtter en overnational lovgivning for kollektive søgsmål. Kommissionen bør overveje eventuelt at ændre artikel 6 i forordning (EF) nr. 44/2001 for at tillade fælles behandling af sager anlagt af forskellige sagsøgere, forudsat at søgsmålsgrundene er så snævert forbundne, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidigt for at undgå uforenelige retsafgørelser i tilfælde af, at sagerne blev påkendt hver for sig.

4.3.2 Hvad angår undtagelsen for retsafgørelser i sager om ærekrænkelse i artikel 37, stk. 3, litra a), er den mere omfattende, idet den indbefatter retsafgørelser vedrørende forpligtelser uden for kontrakt, der er opstået i forbindelse med krænkelse af privatlivets fred og af individets rettigheder, herunder ærekrænkelser. Kommissionen bør overveje rækkevidden af denne undtagelse, og om det er muligt at afgrænse den, så dagligdags hændelser i borgernes hverdag ikke undtages.

4.3.3 For at uddybe overvejelserne om de nødvendige ændringer af de retlige procedurer og mekanismer, som behandles i forslaget, er det imidlertid på sin plads at fremsætte følgende kommentarer til Kommissionens fremtidige overvejelse.

4.3.4 Hvad angår artikel 58, stk. 3, i den omarbejdede udgave af forordningen, hvorefter afgørelser vedrørende indsigelser mod en anmodning om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, skal træffes »så hurtigt som muligt« af den kompetente domstol, burde det præciseres, hvor lang tid der højst må gå for at undgå forsinkelser, der er unødvendige eller til skade for den retsundergivne.

4.3.5 Fristen kunne derfor sættes enten til 90 dage svarende til den frist, der er fastsat i stk. 2 i samme artikel 58, for afgørelser i appelsager mod en anmodning om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, eller til et sted mellem de seks uger, der er fastsat i artikel 11 i forordning (EF) nr. 2201/2003 (om

kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager samt i sager vedrørende forældreansvar), og den nævnte frist på 90 dage.

4.3.6 Ligeledes kunne det overvejes at omformulere den nye samarbejdsmechanisme, der er omhandlet i artikel 31 i den omarbejdede forordning, for at styrke den rolle, som spilles af den ret, der er kompetent til at påkende sagens realitet, og forhindre, at der anlægges sager i ond tro for at forsinke en afgørelse i sagen.

4.3.7 Det noget uklare krav om, at den domstol, som skal tage stilling til sagens realitet, skal samarbejde med en domstol i en anden medlemsstat, hvortil der er indgivet en begæring om foreløbige, herunder sikrende, retsmidler, går alene ud på, at sidstnævnte domstol skal indhente oplysninger om alle relevante omstændigheder i sagen (f.eks. om, hvorvidt den begærede foranstaltning er uopsættelig, eller om, hvorvidt den ret, der skal tage stilling til sagens realitet, har afslået at træffe en lignende foranstaltning). Dette krav kunne suppleres med en anden bestemmelse om, at sådanne forholdsregler kun kan træffes undtagelsesvist; endelig kunne det generelt fastsættes, at den domstol, der påkender sagens realitet, har enekompetence til at behandle sagen.

4.3.8 Dette ville også være i fuld overensstemmelse med den centrale rolle, som Domstolen – af hensyn til en hurtigere sagsbehandling og princippet om gensidig anerkendelse – tillægger den ret, der er kompetent til at påkende sagens realitet, i forbindelse med fortolkningen af tilknyttede bestemmelser, såsom den nævnte forordning (EF) nr. 2201/2003.

4.4 Især skal man bemærke opretholdelsen af »ordre public«-bestemmelsen (artikel 34, stk. 1, i den gældende Bruxelles I-forordning og artikel 48, stk. 1, i den omarbejdede forordning) alene i de tilfælde, hvor exequaturproceduren ophæves. Denne bestemmelse giver de nationale domstole, som anmodningen rettes til, mulighed for ikke at anerkende afgørelser, som strider mod grundlæggende retsprincipper.

4.4.1 Der er tale om en mulighed, som de domstole, hvortil anmodningen rettes, ville kunne fortolke og anvende skønsomt, men erfaringerne fra de år, hvor Bruxelles I-forordningen har været i kraft, har vist, at denne risiko er meget lille takket være mindst tre juridiske begrænsninger: de kriterier for anvendelsen, som Domstolen⁽⁴⁾ har opstillet, den bindende anvendelse af EU's charter om grundlæggende rettigheder og konsolideringen af Domstolens egen brede og omfattende retspraksis, som indskrænker begrebet »offentlig orden« til fordel for målet om EU-rettens effektive virkning.

⁽⁴⁾ Domstolens dom af 28.3.2000, sag C-7/98, Krombach, Sml. I, s. 1935.

4.4.2 Ikke desto mindre opfordrer udvalget Kommissionen til at være særligt opmærksom på den praksis, som de nationale domstole anlægger, med det mål at sikre en korrekt gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser, når der træffes afgørelser vedrørende retlig kompetence, som er begrundet i hensynet til den offentlige orden.

4.5 Skønt den foreslåede tekst til den omarbejdede forordning løseligt – men dog som noget nyt – opstiller en regel om anerkendelse af voldgiftsaftaler, der på forhånd udpeger en ret i en medlemsstat, for at mindske risikoen for »forum shopping«, synes dette dog ikke at være tilstrækkeligt.

4.5.1 I lyset af den massive og stigende anvendelse af denne fremgangsmåde til bilæggelse af tvister, især i handelssager, og den ønskværdige udbredelse heraf på andre vigtige områder af interesse for borgerne (f.eks. forbrugerret og arbejdsret) opfordrer Udvalget Kommissionen til på kort sigt at oprette et overnationalt retsinstrument til anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftsafgørelser. Dog udelukker det foreliggende forslag i artikel 1, stk. 2, litra d), udtrykkeligt voldgift fra sit anvendelsesområde.

4.6 Ligeledes kunne Kommissionen for at afklare indholdet og fremme en hurtigere retsbehandling sætte skub i udarbejdelsen af en meddelelse eller en vejledning i fortolkningen af artikel 5 i forslaget, som praktisk taget gentager bestemmelserne i den tilsvarende artikel i Bruxelles I-forordningen.

4.6.1 Ifølge begge bestemmelser er det i sager om kontraktforhold retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes, som har kompetencen. Ved salg af varer er det – hvis intet andet er aftalt – retten i den medlemsstat, hvor varerne er blevet leveret eller

skulle have været leveret, og i sager vedrørende tjenesteydelser vil det være den medlemsstat, hvor tjenesteydelserne er blevet leveret eller skulle have været leveret.

4.6.2 Domstolens retspraksis, som fortolker begreberne »tjenesteydelse« og »vare« ud fra frihederne i det indre marked, gælder ikke for Bruxelles I-forordningen, og følgelig har Domstolen hidtil afgjort fortolkningsspørgsmål om anvendelsen af den nævnte artikel 5 ved at henvise til visse internationale bestemmelser, som hverken er bindende for EU eller alle medlemsstaterne, og disse afgørelser kan derfor ikke generelt anvendes på aftaler indgået på tværs af de nationale grænser inden for EU.

4.7 Det er paradoksalt, at baggrunden for den nye artikel 24, stk. 2, i den omarbejdede tekst synes at være et ønske om at gøre den retslige procedure hurtigere. Artikel 24, stk. 2, påvirker kun anvendelsen af artikel 24, stk. 1 (ifølge hvilken en ret i en medlemsstat generelt bliver kompetent, når sagsøgte giver møde for den), ved et krav om, at stævningen skal indeholde oplysninger til sagsøgte om dennes ret til at bestride rettens kompetence og om retsvirkningerne af at give møde. Denne bestemmelse, der let kan gennemføres igennem standardbestemmelser, kan imidlertid underminere rettighederne for den svage part i et aftaleforhold, især i betragtning af at anvendelsesområdet for artikel 24, stk. 2, i selve artiklen begrænses til forsikringssager, forbrugerftaler og individuelle arbejdsaftaler.

4.7.1 Det er domstolen, som der lægges sag an ved, som vil skulle efterprøve, om sagsøgte har modtaget oplysningerne, men der er ikke noget krav om dette, og udvalget vil derfor gerne understrege den usikkerhed og det rum for vilkårlighed, som gennemførelsen af denne bestemmelse i EU's 27 nationale jurisdiktioner kan give anledning til. Derfor opfordrer udvalget Kommissionen til at genoverveje bestemmelsens ordlyd med henblik på at styrke forbrugernes og arbejdstagernes retsstilling og for at sikre, at de kompetente domstole følger ensartede procedurer.

Bruxelles, den 5. maj 2011

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg